



Seat No. : \_\_\_\_\_

# NJ-130

November-2025

M.A., Sem.-III

505 : Sanskrit

[EA : भागवतपुराणम् (स्कन्ध १ & ४)]

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

सूचनाओ : (1) બધા પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

Instructions : All questions are compulsory.

(2) બધા પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે.

All questions are carry equal marks.

1. કોઈપણ બે શ્લોકોનો આવશ્યક નોંધ સાથે અનુવાદ કરો : 14

Translate any **two** verses with the necessary notes :

(1) किं नु बालेषु शूरेण कलिना धीरभीरुणा ।

अप्रमत्तः प्रमत्तेषु तो वृक्षों नृषु वर्तते ॥

(2) ऋग्यजुः सामाथर्वाख्या वेदाश्चत्वार उद्धृताः ।

इतिहासपुराणं च पञ्चमो वेद उच्यते ॥

(3) कृत्वोरौ दक्षिणे सव्यं पादपद्मं च जानुनि ।

बाहुं प्रकोष्ठेऽक्षमालामासीनं तर्कमुद्रया ॥

(4) अलं वत्सातिरोषेण तमो द्वारेण पाप्मना ।

येन पुण्यजनानेतानवधीस्त्वमनागसः ॥

2. “पुराणं पञ्च लक्षणम्” ને ધ્યાનમાં રાખીને શ્રીમદ્ ભાગવત પુરાણનું મૂલ્યાંકન કરો. 14

Evaluate the Shrimad Bhagavata Purana Considering - “पुराणं पञ्च लक्षणम्”.

અથવા/OR

2. ટૂંકનોંધ લખો : 14

Write short notes on the following :

(1) નારદનું પાત્રાલેખન

Narada's characterization

(2) પરીક્ષિતનું અનશન-વ્રત અને શુકદેવજીનું આગમન

Parikshit's fast and the arrival of Shukadevji

3. શિવ અને સતીનો સંવાદ વિગતે ચર્ચો. 14  
Discuss the dialogue between Shiva and Sati in detail.  
**અથવા/OR**
3. ટૂંકનોંધ લખો : 14  
Write short notes on the following :  
(1) “શ્રીમદ્ ભાગવત” શબ્દનો અર્થ.  
Meaning of the word. - “શ્રીમદ્ભાગવત”  
(2) દ્વારકામાં શ્રીકૃષ્ણનું સ્વાગત.  
Welcome of Shri Krishna in Dwarka.
4. ‘પૃથુચરિતમ્’ વિશે વિસ્તૃત નોંધ લખો. 14  
Write a detailed note on – ‘પૃથુચરિતમ્’  
**અથવા/OR**
4. ટૂંકનોંધ લખો : 14  
Write short notes on the following :  
(1) રાજા વેનનું વૃત્તાંત.  
The story of King Van.  
(2) ધ્રુવાખ્યાન  
Dhruvakhyan
5. યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરીને જવાબ લખો : (કોઈ પણ સાત) 14  
Write the answer by choosing the correct option. (Any seven)  
(1) શ્રીમદ્ ભાગવતમાં ભગવાનના કેટલા અવતારોનો ઉલ્લેખ છે ?  
How many incarnations of God are mentioned in the Shrimad Bhagavatam ?  
(22, 12, 10)  
(2) “તં સર્વભૂતહૃદયો મુનિમાનતોઽસ્મિ ।” શ્લોકમાં કોને નમસ્કાર કરવાની વાત છે ?  
Who is being addressed in the verse ? “તં સર્વભૂતહૃદયો મુનિમાનતોઽસ્મિ ।”  
(શુકદેવ, વ્યાસ, પરીક્ષિત)  
(3) ભગવાન ‘વિષ્ણુયશ’ નામના બ્રાહ્મણના ઘરે કયા અવતારરૂપે જન્મ લેશે ?  
In which incarnation will God be born in the house of a Brahmin named  
‘Vishnuyash’ ? (ધન્વન્તરિ, કલ્કિ, વ્યાસ)

- (4) “આજથી સાતમા દિવસે તક્ષકનાગ તેને ડસશે” આ વિધાન કોણે કહે છે ?  
Who says this statement, “On the seventh day from today, the Takshak serpent will bite him” ? (ધ્રુવ, શ્રંગી ઋષિ કુમાર, વ્યાસ)
- (5) ધર્મ ક્યું રૂપ ધારણ કરીને એક પગે ભ્રમણ કરી રહ્યો હતો ?  
In what form was religion wandering on one leg ? (ગૌ, વૃષભ, બ્રહ્મા)
- (6) ભાગવત્ ગીતામાં મુજબ કળિયુગના કેટલા પગ છે ?  
According to Bhagavata Gita, how many legs does Kali Yuga have ? (3,2,4)
- (7) રાજા અંગના પુત્રનું નામ \_\_\_\_\_ છે.  
The name of King Anga’s son is \_\_\_\_\_. (વેન, અંગ, શૌનક)
- (8) બ્રહ્મા, વિષ્ણુ અને મહેશના ક્રમશઃ પ્રતિક જણાવો.  
State the symbols of Brahma, Vishnu and Mahesh respectively.  
(કમંડલ, ચક્ર, ત્રિશૂલ, - ચક્ર, ત્રિશૂલ, કમંડલ - ત્રિશૂલ, ચક્ર, કમંડલ)
- (9) ભગવાન શ્રીશુકદેવજી કોના પુત્ર હતા ?  
Whose son was Lord Shukdevji ? (વ્યાસ, બ્રહ્મા, શિવ)
- (10) સમુદ્રમંથન પછી \_\_\_\_\_ એ દૈત્યોને મોહીત કરી દેવોને અમૃતપાન કરાવ્યું હતું.  
After the churning of the ocean \_\_\_\_\_ did enchant the demons and The Gods were made to drink nectar. (શિખા, મોહની, રમ્ભા)
- (11) દ્રોપદીના પુત્રોને અધર્મથી \_\_\_\_\_ એ માર્યા હતા.  
\_\_\_\_\_ killed Draupadi’s sons unjustly. (રાવણ, અશ્વત્થામા, ઇંદ્ર)
- (12) મીમાંસકો પરમાત્માને શું કહે છે ?  
What do the mimansaka call God ? (આત્મા, શિવ, કર્મ)

**NJ-130**

November-2025

M.A., Sem.-III

505 : Sanskrit

[EB : आचार्यकौटिल्यरचितम् – अर्थशास्त्रम् (विनयाधिकरकम्)]

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. नीयेनाभांथी कोर्षपणु ढे सूत्रो सानुवाढ सभजवो : 14
  - (1) प्रदीपः सर्वविद्यानामुपायः सर्वकर्मणाम् ।  
आश्रयः सर्वधर्माणां शश्वदान्वीक्षिकी मता ॥
  - (2) चतुर्वर्णाश्रमो लोको राज्ञा दण्डेन पालितः ।  
स्वधर्मकर्माभिरतो वर्तते स्वेषु वर्त्मसु ॥
  - (3) पूजिताश्चार्थमानाभ्यां राज्ञा राजोपजीविनाम् ।  
जानीयुः शौचमित्येताः पञ्चसंस्थाः प्रकीर्तिताः ॥
  - (4) विभज्यामात्यविभवं देशकालौ च कर्म च ।  
अमात्यः सर्व एवैते कार्याः स्युर्न तु मन्त्रिणः ॥
2. कौटिल्यकालीन राज्यव्यवस्थानी प्रासंगिकता सिद्ध करो. 14  
अथवा
2. आचार्य कौटिल्यनानो सविस्तृत परिचय आपो. 14
3. विनयाधिकरणना मुष्य विषयोने तभारा शब्दोभां आलोभो. 14  
अथवा
3. अर्थशास्त्रभां निरूपित उपधाओ सविस्तृत यर्यो. 14
4. टूकनोध लभो : (गमे ते ढे) 14
  - (1) धर्मशास्त्रनो परिचय
  - (2) अभात्यनियुक्ति विभर्श
  - (3) मंत्री-पुरोहित नियुक्ति
  - (4) गुप्त्यर विभर्श
5. ओक-ढे वाक्यभां उत्तर लभो. (गमे ते सात) 14
  - (1) मध्यम अथवा निरुष्ट मंत्री कोने सभजवो ज्येष्ठे ?
  - (2) आचार्य कौण्डिन्यन्त कयो मत स्वीकारता नथी ?
  - (3) षडरिपु कया-कया छे ?
  - (4) आचार्य कौटिल्यना मते विद्या केटला प्रकारनी छे अने ते कर्ष-कर्ष छे ?
  - (5) आचार्य याण्ड्यना शिष्यनुं नाम जण्णवो.
  - (6) अर्थशास्त्रनुं स्वरूप केवा प्रकारनुं छे ?
  - (7) गुप्त्यरणना प्रकारो जण्णवो.
  - (8) याण्ड्यना माता-पितानुं नाम जण्णवो.
  - (9) 'विद्याओभां प्रदीप' कर्ष विद्या छे ?
  - (10) याण्ड्यना मते 'वार्ता' अटले कर्ष विद्या ?